

Ettemõtluskerilaud 7. aprillil 2018

Maakogu arendamise seminar

Väljund: sisend Asutava Kogu 2. kärejale aprilli lõpus, postrid, videoklipid, tekstid Maakogu (MK) foorumisse ja eestvõtjate FB gruppi

Toimumispaik: Vana Anatoomikum Tartus, Toomemäel

Protsessijuht e kerilaua peakeerutaja: E-S Sarv, abiks hoogu andmas A Vissel

Konsultandid: ...

Osalejatele

Valmis olla, osaleda-panustada-“supelda”, vastu pidada ja püsida (aja)raamis, reflekteerida, nautida pinget ja koosmõtlemit-tegutsemist

1. Palun, olge kohal õigeaegselt!

2. Pikemaid pause ei tule, va lõuna ca 35 min. Võileib-mahl kaasa, kel vaja - ka vaimutöö teeb kõhu tühjaks! Kohv, tee, pirukad olemas jooksvaks kosutuseks.

PÜÜDKEM

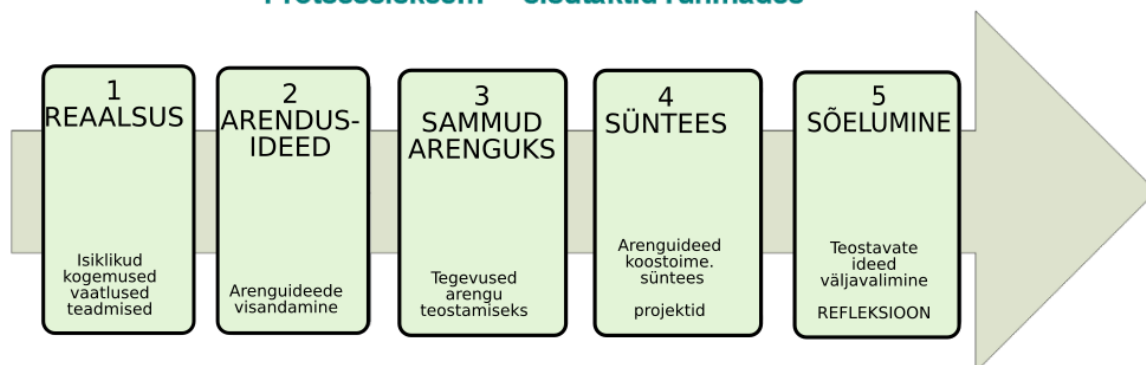
- häälestuda oleviku-tuleviku elu ja **koostöö** (sh elukestva **enese- ja koosarengu**, õppe) võimalustele, mõjutustele, stsenaariumidele, see on **VÄESOLULE**;
- aktualiseerida oma ja oma kogukonna või/ja tutvuskonna erinevad kogemused, koostöö, enesearendused;
- kaaluda oma seisukohtade usaldusväarsust;
- säilitada valmisolekut positiivseks, ärakuulavaks, panustavaks osaluseks;
- mõtelda erinevas vaates – **inimene, kogukond, ühiskond/riik**
- **mõtelda erineval viisil - tegijana, suhtleja-kommunikeerija-suhestajana, mõtestaja-targutajana.**

Kerilaua – kollektiivse mõttetegevuse - tulemusena võiks kooruda olukorra kaardistus ja suunad, ideed, algatused 21. sajandi Eesti **elu ja Maakoguga** seonduvaks (... kodus, **kogukonnas/ettevõttes**, sootsiumis, ühiskonnas jne) - **kodukogukonna ja Maakogu (MK) edendamiseks.**

Kerilauarühmade töö lõpptulemusest kujuneb:

- posterid, rühmatööde esitluste videoklipid ja **sõnaseaded/tekstid**, jms et kehtada kaasa lööma laiemat MK seltskonda ja inimesi kihelkondades;
- **ideed ja plaanid osalejate isiklikuks ja koostegevuseks;**
- **ideaalis – tekivad algatusrühmad mõneks ettevõtmiseks, projektiks.**
- sisend Asutava kogu 2 kärejale.

Protsessiskeem – sisutaktid rühmades

Iga järgnev takt arendab eelneva(te)s tehtut; igas järgnevas taktis **oleme uuel viisil mõtleja**.

SISEND: igäihe kogemus, (argi- ja erialane teadmine), tuleviku-ihalus.

ÜLDKAVA

Takt	Sisu	Sisend	Väljund
Sissejuhatus			
SISSEJUHATUS-ORGANISEERUMINE-HÄÄLESTUS			
I takt Tegelikkus ja tulevikuidud Milline on reaalsus kihelkondades? või kogukondades? MK liikumises? Eestis? Maailmas?	Kirjeldame MIS ON SAAVUTATUD? MIS ON EOS? Mida on seni vähe? Mida on lausa 0? Millised on (lähi-, veidi kaugema, kaug-) tuleviku adutavad idud?	Olukorra tunnetus Igäihe eelnev teadmine, kogemus MK materjalid I-netis, koosolekutel, kontaktides	Poster (sh visuaalne kujund)
I üldistung			
TEGELIKKUS JA TULEVIKUIDUD (IHALUSED)			
II takt EDENDUSED Mõtted edendamiseks -parandamiseks Milliseid asju edendada/parandada MK senises praktikas? Mida uut algatada?	ARENGUD Täpsustused-täiendused, arengud ja alternatiivid, prognoosid. Täiendavad vaatenurgad (sh konstruktiivsed küsimused, mitteteadmised)	Eelmise tasandi rühma ideed – poster + üldistungi sõnumid + enda tunnetus ja teadmine (rikastatud mõttemaailm)	Poster või täiendatud alusposter
II üldistung			
EDENDUSED			

III takt <u>ARENDEUSED</u> Võimalikud-soovitavad arendussammud, -mõtted	<u>VARIANDID -</u> tegevused, mis viivad soovitu poole	Eelmise rühma ideed – poster + üldistungi sõnumid + omaenese tunnetus ja teadmine (rikastatud mõttemaailm)	Poster või täiendatud (alus)poster
III üldistung SAMMUD IHALUSE POOLE - ARENDEUSED			
IV takt <u>SÜNTEES</u> Teiste panuse adumine Mõtete-sammude-tegevuste jmt sõnastamine, kaalumine	<u>TULEMUSTE-TEGEVUSTE MÄÄRATLEMINE</u> Millist koostööd otsida teistelt rühmadelt? MK liikumisest? Kihelkondadest? Eestist üldse? Maailmast?	Eelmise kahe rühma ideed + tänane situatsioon + enda tunnetus ja teadmine	POSTER + LIPIKUD näiteks projektid, initsiatiivid, teemad jm tõstated
IV üldistung VÄLJUNDID EDASIMÕTLEMISEKS ja RAKENDAMISEKS			
<u>V SÕELUMINE</u> Tulevikku viivad tegevused (- ja minu koht/kaasmõtled/kaastegijad nendes)	<u>VALIKU TEGEMINE</u> Elluviimiseks sobilike teemade, projektide, algatuste määratlemine	Väljundteemad: projektid, initsiatiivid, jm tõstated	Rakendatavad projektid, tegevused jm
<u>Lõppistung ja REFLEKSIION</u>	Toimunu reflekteerimine-mõtestamine	Enda vahetu kogemus	Kokkuvõtavad kostmised ja kommnetaarid
Mängujuhtide, toimetajate, järjehoidjate jt soovijate refleksiooniring			

Taktist-takti muutub osaleja positsioon – “kehastutakse ümber” vastavalt sellele, millises rollis (tegija, suhtleja/kommunikeerija/ühendaja-edastaja, mõtleja-targutaja) ja vaates (inimene, kogukond-ettevõtte, ühiskond, või/ja globaalsed mõjurid) antud taktis ollakse.

Rollid rühmas

Järjehoidja – kannab rühma algideed läbi kõigi taktide, rikastab neid kokkupuutes teiste tasemerühmadega II ja III taktis, reflekteerib I-III takti lõppistungil; toetab Toimetajat jt. Jälgib ajast kinnipidamist ja kõigile sõnaõiguse andmist. (Järejehoidja on rühma teemaga paigal rühma “kodulaas”, ülejäänud rühm liigub ringi läbi teiste laudade ja jõuab 4 taktiks “kodulauda” tagasi päeva tulemise sünteesi tegema)

Toimetaja – kogub-mõtestab-paneb kirja - kujundab terviku taktides esitatust ja vormistab selle (kasutades teiste rollikandjate, eriti järjehoidja abi). On rühma mõttesisu edasikandja taktist-takti ja läbi kogu protsessi. Paneb kirja oma rühma kokkuvõtte.

Mälu-sekretär – fikseerib ideed jm **arutelude käigus** (soovitavalt lipikutele - teadmuskõneldajale täiendamiseks ja vajadusel ka mõttesõela etapis kasutamiseks), samuti küsimuste-kommentaari faasis üldistungitel; soovitav - pildistada nõ töölauda ja rühma-postreid järgnevatel tegevustes kasutamiseks, kui vaja; toetab Analüütik-toimetajat, Visualiseerijat jt.

Analüütik – süstematiseerib (tunnetuse, mõtetegevuse) metatasandil, panustab (vajadusel) eriti arutelu lõppjärgus ja esitluse kujundamisel, “aitab välja” mõttetupiku tekkimisel. Toetab Toimetajat, Järjehoidjat, Visualiseerijat.

Visualiseerija - püüab näha “kuidas seda (postri) kujutada”, silmale hoomatavaks teha, visuaalselt metaforiseerida.

.....

Rollid võivad “ujuda” (v.a järjehoidja, soovitavalt ka toimetaja) – vajadusel (seesmine või rühma tööst tulenev vajadus) võib igaüks ajutiselt üht või teist rolli kanda.

Rühmatöö olulised põhimõtted-reeglid

- Igaühe iga mõte on hinnaline. Positiivsus.
- Igas idees on midagi head, hinnanguid (arutelus) ei anta.
- Inimest ei arvustata!
- Mõtled teisiti – esita oma argument, mõte.
- Pagunid maha! Kõik on võrdsed.
- Esita idee selgelt, lühidalt ehk: enne mõtlemist, siis ütle.

Reegel: Iga idee/mõte/ettepanek pane selgelt, suurelt ja loetavalt kirja eraldi lipikule. Lipikule kuni 5 sõna ja vildikaga!

Rühmatöö soovitatav ajakava (I, II, III, takt)

Kestus	Sisu, tegevus	Formaalne tulemus
Ainult I takt, ca 5-10 min	(Tutvusring.) Rollijaotus.	
Ca 5 min	(Vajadusel) Sissejuhatav arutus, küsimused järjehoidjale (eriti II, III, IV takt)	
Ca 3 min	Individuaalne ajurünnak (LIPIKULE mõistetava lausungina, piisavalt suures kirjas teistele nägemiseks ja edaspidiseks kasutamiseks)	Seisukohad ühekaupa lipikutele; ca 2-3-lipikumõtet igähelt
Ca 10 min	Seisukohtade esmaesitus rühmaliikmete poolt, “mõttelaua” kujunemine	“Lipikuväli” e “mõttelaud” – esmane süsteem (assotsiatiivne?)
Ca 10 min	Arutelu, täiendused – rühma “mõttevälja” kujunemine	Süsteemiseeritud “mõtteväli”
Ca 5-7 min	Esitluse idee, metafoor, vm On meil visuaalne metafoor? Sõnum? Ihalus?	
Ca 10 min	Esitluse idee rakendamine, postri vormistamine	Poster
Kokku 40-45 min		

Üldistungist ja **ETTEKANDEST**

Igale rühmatööle järgneb üldistung. Rühma tulemused kannab ette rühma esindaja.

Ettekande tegemisel tuleks arvestada järgmist:

- ettekanne olgu seotud ühise mõtteväljaga,
- räägitakse asjadest, milles jõuti rühmas ühisele, jagatud arusaamisele;
- räägitakse asjadest, millest tahetakse teistele rääkida;
- välditakse arutlusprotsessi ümberjutustamist;

- väljenduslik poster ja “visuaalne metafoor” on ettekande parim tugi.

Ettekandeks antakse 2 kuni 7 minutit (vastavalt eelnevale kokkuleppele).

Ühe inimese seisukohti üldistungil ei arutata ja ei kommenteerita - selleks on rühmatöö ja refleksioon.

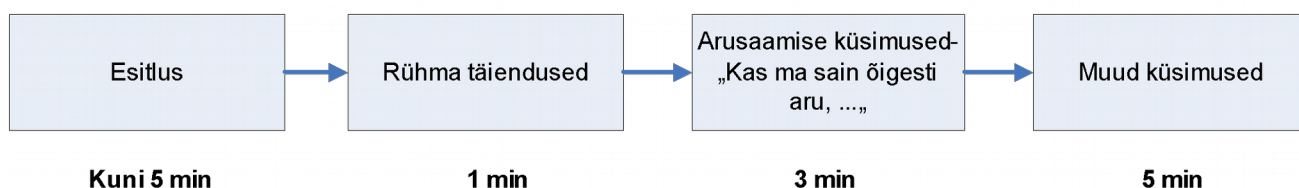
Arutatakse seda, mis on tehtud ja mida annaks veel teha, ei arutata seda, mis on tegemata

Esitluse kestvus on soovitavalt kuni 5 min, sellele järgnevad 1 min jooksul rühma teiste liikmete täiendused (juhul kui on).

Peale täiendusi saavad teiste rühmade liikmed max 3 min jooksul esitada ettekande täpsustamisele suuantud küsimusi vormis „kas ma sain õigesti aru, ...“.

Viimased max 5 min on võimalik esitada vabas vormis küsimusi ja kommentaare.

Rühma esitlused ca 15 min

IV takti soovituslik kava

Kestus	Sisu, tegevus	Formaalne tulemus
(vajadusel) ca 5 min	Järjehoidja/toimetaja refleksioon/kokkuvõte (I)II - III taktist	Selgem pilt toimunust
ca 10 min	Teiste (tasandi)rühmade täienduste, üldistungite sõnumite esiletoomine ühisarutelus – nt: Maakogu, Kihelkonnakogu, kogukonnna vm areng meie vaates	Lipikukaardistus või poster vmt
ca 5min	<u>Ideaalilt tegevusele</u> <u>individuaalne</u> 1-2 põhi-idee ja neid realiseerivate tegevuste/projekti-ideede (soovitavalt max 3) <u>tuletamine</u> - lausungi v lühiteesina <u>ühekaupa suurtele lipikutele</u>	Suurtel lipikutel – ideede-tegevuste hulk/ <u>väli</u>

ca 10 min	Arutelu – ideede-tegevuste tutvustamine-“kaitsmine”, esitatud ideede-tegevuste süstematiseerimine põhirühmadeks (soov ca 4-5), täiendamine jne. Kaalumine rühmas - valik, millised asjad lähevad esitamisele üldistungil ja edasisele üldisele sõelumisele	Ideede-tegevuste jm korrastatud loend postril - algatuste jmt selgitamiseks üldistungil.

IV Üldistung, sõelumine ja kokkuvõte

(peakeerutaja seletab ja sõlmib kokku - osalejate toel)

Mõned kasulikud lingid süvahuvilisele:

Ruttas, V., Sarv, E-S (2012). Mõttetalgud kui pedagoogiline, andragoogiline protsess. Metodoloogiline konverents “Мыследеятельностная педагогика: содержание, формы и методы образования, построенного на идеях мыследеятельности” Moskva. <https://www.slideshare.net/EneSilviaSarv/ruttas-v-sarv-es-mttetalgud-kui-pedagoogiline-andragoogiline-protsess>

Sarv, E-S. (2016). [Mõeldes ühiskonnale, haridusele ja Haridusfoorumile](http://www.haridusfoorum.ee/kogumik-2015/moeldes-uhiskonnale-haridusele-ja-haridusfoorumile). Arutlused stsenaariumide Eesti Haridus - 2015 (1997/98) teemal. - EHF kogumik - 2015. <http://www.haridusfoorum.ee/kogumik-2015/moeldes-uhiskonnale-haridusele-ja-haridusfoorumile>

Sarv, E-S. (2010). Mõttetalgumeetod hariduses. Tallinn: TLÜ. <http://www.tlu.ee/opmat/ka/opiobjekt/mottetalgumeetod/>

Talgujate kodulehti: <http://talgujad.tartu.ee>; www.talgutaru.com

Lisa 1 . Kerilaua keerutajad

Agu Vissel – pensionär

agu.vissel@gmail.com

FB nimi Madis Udsal

Asutava Kogu liige Talgupidajad klubi inimestelt saadud volitustega

[Agu enesetutvustus Maakogu Foorumis](http://kihelkonnakogujad.forumotion.me/t41-agu-koneleb-endast) : <http://kihelkonnakogujad.forumotion.me/t41-agu-koneleb-endast>

Nimi	Ene-Silvia Sarv Vabakutseline lektor, teadur, konsultant (al 2015) - Innove jm EERA NW1 (CPD – teachers, leaders) honoured convenor	
Kontakt- andmed	5520449 enesilviasarv@gmail.com ; www.talgutaru.com	
Ettevõtte	Kuni 2015 - TLÜ Kasvatusteaduste Instituut	
Tegevusala	Kasvatusteaduste filosoofia ja kasvatusteadus, uuringud (eesti koolide tüpoloogias, kooli kui õppiv organisatsioon jm), ekspert, konsultant	
Millega olen teile kasulik	<i>Consulting. Workshops. Developmental scenarios&programmes, research.</i> Kasvatusteaduslikud, uurimuslik-metoodilised, humanistliku ja traditsioonilise haridusvaate alased probleemid. Mõttetalgukool (mõttetalgud jt mõttetalgulised vormid kooliarenduses, õppeprotsessis). Alternatiivsed ped süsteemid. Arenduste (kool, õppekava jm) kavandamine.	
Muu info	Füüsikaõpetaja al. 1965; õpetajakoolituses, õppekavarenduses al 1980 (VÕT); teaduses al. 1987 (koolifüüsika, kooli- ja õpetajauuringud); õppejõud TPedÜs, Emerson College (UK) 1991-1992, TLÜs 1996 - 2015. Eesti koolifüüsikute liikumine (mõttetalgud, programm, õpikud) 1987-1990); Humanistliku hariduse keskuse Künnis rahvusvahelised kursused 1992-2002; EERA õpetaja ja koolijuhhi pidevõppe sektsiooni (NW 1) kaasjuhataja (al 2006), juhataja (al 2011), auliige (al 2015). Monogr.: Demokraatiast ja humanismist õpetajale (1997), Eesti kool õpetaja vaates (2008). Ca 100 teadusartiklit, 25 õpiobjekti, videoloengud jm.	